

Zenével és dallal gyógyítunk

Lengyel orvos-együttes nagy sikerű szereplése a Tisza Szállóban

Még dübörög a taps. A szünni nem akaró hangorkánban újra meg újra meghajolnak a szereplők. A benyomások még frissek, de nagyon lenyűgözők és kedvesek. Nem csak azért, mert lengyelek vagytok Krystyna, Elzbieta, Jozef- és mi magyarok nagyon szeretünk Benneteket. Megpróbálunk tárgyilagos lenni, de nehéz hivatalos hangú méltatást írni amikor a műsor nagyon jó volt s ráadásul az előadók a barátaink.

Tetszett, hogy annyira tudatosok lengelekedni, amikor ma a tánczenében a legkülönbözőbb nyugati stílusok versengenek és találunk követőkre. Ahogyan Krystyna Wiczorek a varsói Óvárosról, a Mazuri tavak nádasáról énekelt (és milyen ragyogóan) vagy Jozef Antepowicz a Lazienki parkról mindezt a helyeket mi is végigjártuk.

Veletek mentünk a muzsika szárnyain világszerte utatokra, együtt örültünk a kis szentimentális dallamok olasz slágereké, és a ritmikus angol számoké.

A kitűnő Scalpel-együttes nagyszerűen változtat előadásmódot, attól függően, hogy milyen karakterű számot ad elő. A Beatles-hangszereket, hogy méltó partnere a zenekar a szólistáknak. A számokat kitűnő hangszerelésben adták elő talán néha a kelleténél nagyobb hangerővel. A zongorista Jerzy Woy az együttes vezetője elsőrangú manuális és improvizációs készségről tett tanúbizonyságot. A barnabőrű Sackey dobosója igazi afrikai atmoszférájú percekert szerzett. De bátran állíthatom, hogy az egész együttes produkciója nemzetközi színvonalon mozgott. A műsor véget ért. A szereplők helyet foglalnak a fehér asztalnál s elbeszélgetnek a vendéglátókkal az Orvostudományi Egyetem táncosaitval, talán mondanom sem kell, hogy baráti légkörben.

— Félek, hogy nem tudjuk ezt a vendégszeretetet, ezt a testvéri fogadtatást viszonzani — szerénykedik a magyarul kitiűnően beszélő Kazimierz Niemcewiski.

Ránézek a lengyel vendégek boldogan csillogó szemére és már biztos vagyok benne, hogy az orvosegyüttes táncosainak csodálatos élményben lesz részük lengyelországi útjuk során.

V. I. Z.

Szegedi joghallgatók

Bulgáriában

A látogatás tapasztalatait Bodnár László foglalta össze. — Szófiában szakmai jellegű ismereteket szerztünk. Járunk a Szófiái Felsőbírószágnál, (ez megfelel a mi Legfelsőbb Bíróságunknak), a szófiái Városi Tanácsnál és még néhány óránál. Tulzást nélkül állíthatom, hogy mindegyikünk igyekezett minél jobban megismerni azt a szert, amelyet lehetősége volt megfigyelni, minden után behatóan érdeklődtünk. Túl sok különbséget nem tapasztaltuk, de feltűnő, hogy a bolgár államigazgatás lényegesen előbb jár a társadalmi terén mint mi. Érdekesnek tartottuk, hogy a bírók választják.

Az oktatásról elmondhatom, hogy az átlagos óraszám kb. heti 20 óra, hiányoznak a kiegészítő társadalomtudományi tárgyak.

Az a véleményem, hogy a hallgatók, akik résztvettek ezen a tanulmányúton, nagyon sokat tanultak és értékes összehasonlításokat tud-

nak majd tenni a két ország között, azonos, vagy hasonló rendeltetésű szervei között.

Egy megállapodás

Az Állam- és Jogtudományi Kar KISZ-szervezete a bolgár diákküldöttséggel itartózkodó ifjúsági szervezeti vezetőkkel a két kar Ifjúsági Szövetségei közötti kapcsolatok szélesítéséről tárgyalt. Szóban megállapodtak abban, hogy kölcsönösen résztvesznek a tudományos diákköri konferenciákon (megfigyelőként), Ezenkívül állandó levelezést folytat a két kar, folyóiratok és érdekesebb tudományos cikkek cseréje is szerepel a megállapodásban.

A szerződést a közeljövőben küldi el a Kari KISZ-szervezet Szófiában, aláírás és ratifikálás végett. Remélik, hogy ez is szorosabbá teszi azt a barátságot, amely már igen kedvezően alakult a két jogi kar között.

feke

Kelemen János:

Egy nyár Itáliában

(Folytatás.)

ÍGY KEZDŐDÖTT Santa M-i tartózkodásom, életem egyik legszebb hónapja. Egy nagyszerű közösség életét éltem: panamai, Wales-i, ír, angol, francia, spanyol, német, holland, svájci, osztrák diákok és diáklányok jöttek itt össze. Babeli nyelvzavar volt, s hányféle temperamentum, vélemény! — de mindenkit egyesített az olasz nyelv és a kultúra szeretete. Nem valami kongresszus volt ez, csak egy nyári egyetem, mégis alkalom kínálkozott vélemények kicserélésére, bizonyos kérdések tisztázására — s főleg egymás megismerésére. A Genovai Egyetem professzorai is ebben a szellemben igyekeztek a légkört megeremteni előadásokban, fogadások, kirándulások és nyilvánosan rendezett viták alkalmából. Mondhatom, hogy ebben a hónapban nemcsak az olasz kultúrával és étellel ismerkedtem: egész Európa szívverését tapinthatam, amikor Maria Jesus elbeszélését hallgattam a spanyol lányok helyzetéről, vagy Isabel de Torres-szel vitakoztam valóláról, ateizmusról, s Yvette Masson-nal a francia-német kapcsolatokról.

Kár, hogy csak egyedül voltam szocialista országból. Egyedül kellett egy bizonyos fokig érthető érdeklődés középpontjában állnom, szocialista nézeteinket képviselnem, s csak egyedül élhettem át azt az élményt is, hogy először emberek vagyunk, s csak azután különböző világnézetek hívet vagy rabjai.

Egy vitadélutánon került sor például hasonló élményre. Prof. Biasotti, egy testes, temperamentumos, nagyhangú, de rendkívül szimpátiikus olasz vezette a vitát. Az ifjúság morális problémái voltak a soron. Az olasz nyelvben a „lelki” és a „szellemi” fogalmát egy szó, a „spirituale” fejezi ki. A „lelkiség” pedig azonos vallásossággal, következtésképpen csak az élhet szellemi életet, aki vallásos is. Prof. Biasotti úgy belemegedett, hogy átszellemülten mesélte, minden reggel füttyölni támad kedve, mikor kilép a tengerpartra: annyira túlarad benne az öröm s a szeretet minde szepség Alkotója iránt. Ez hát, amit a „spirituale” szóval jelölt. Kis világnézeti összejövődés támadt közöttünk. Elmondtam, én nem hiszek a Teremtőben, mégsem hiszem magam szellemileg kisebb értékű lénynek. S ha kimegyek a tengerpartra, nekem is füttyölni támad kedvem. Mért ne áradna

bennem is túl az öröm annyi szépség láttán? Perché non aver piacere di tanta bellezza?

Ekkor pattant föl Victor Pérez Escolano, egy barcelonai építészhallgató, aki később nagyon-nagyon jó barátom lett. Fekete szeműje ma is előttem táncol, s halom hangját, mely mint anyanyelve, oly férfiasan keményen csengett. O katolikus — mondta. A vallás segítségével keresi a dolgok értelmét. En dialektikus materialistának vallom magam, s szintén a dolgok értelmét keresem. Tehát egy a célunk. S ha mindketten komolyan hisszük, amit csinálunk, a különböző világnézet nem zavarhatja emberi kapcsolatainkat.

A PENZIO ahol laktam, hegyvidéki levő családi ház volt, amelynek négy-öt emeleti szobáját adták ki, főleg diákoknak. Az utról az emeletre lehetett bejutni egy kis hidon keresztül, a földszintre külön lépcső vezetett. A lent lugasban éltekünk, háromszor napjában. Signora Andriani főzött, a lányai szolgáltak ki, a már férjhez ment Pia és a tizenhat éves bájos Fernanda.

A penzió lakói ugyanazt a tarka összetételt mutatták, mint a nyári egyetem nemzetközi társasága. Mellettem két francia lány lakott a szöke Madeline, s barátnője egy izgalmas szépség, a vöröshajú Yvette. Az egyetlen férfivendég Erwin volt, egy nagy bécsi fiú. Szegény Erwin! Ha tudná, milyen lelki kalandom főződik nevéhez! Amikor első este, az izgalmas fordulatokban bővelkedő hétfői nap után, vacsoránál bemutakoztam a társaságnak, mellette kaptam helyet. Kétféletes, sovány, sápadt, húszéves ifjút láttam magam előtt. A vakok feszes, merev tartásával ült. Amikor lefelé néztem, azt láttam, hogy egy hosszú árnyék jelenik meg a szobámban. Ingadozó, bizonytalan léptekkel közelg, s az ágyam szélére telepedik.

Ijedten felugrottam, s száználmas hangon nyögtem: Signore, cosa vuole! Uram, mit akar! Aztán elszégyeltem magam: álmodtam. A néhány napos fáradsággal együtt járó izgalom terhelte túl idegrendszeremet.

Maria Jesus Martinez és Anna Marie egészítette meg ki a társaságot, de hozzánk jártak érkezni a szomszéd penzió lakói is, részben diákok, részben nyaraló olaszok. Mindegyikük megérdemli, hogy egy portréban megörökítem.

Itt van például Calogero Surrenti. Neve és temperamentuma is jellegzetesen szicíliai. Agrigentoból származik — s még kiderült, hogy közös ismerősünk is van a messi délen! — most pedig Paviában dolgozik. Alacsony termetű, rendkívül mozgókéony fiatalember, arca Hermeséhez hasonló, görög őseinek szabályos vonásait örzi. Nála nagyobb „donnaius”-t, szoknyavadaszt még nem láttam. Társaságunkban nem kevés csinos hölgy volt, ő hol egyiknek, hol másiknak csapta a szel. De ha megjelent egy új nő a láthatáron, akit még nem ismert, valami ellenállhatatlan kényszer vezette, hogy lecsapjon rá. Egyszer, vasárnap, lenn a lugasban egy belga barátomnak kezét szorongatta, amikor a kert kapun belépett a szomszéd penzió most érkezett vendége, egy kis csodálatos, szöke holland lány, azzal a kérdéssel, hol van egy katolikus templom. Calogero fel pattant, és sebesen pergő nyelvvél magyarázta, hogy ő is éppen misére akar menni, tud egy jó templomot, elkíséri.

Oscar Baborsky neve viszont nem mutat olasz származásra. Nagypapja lengyel, szülei Fiumében éltek, édesapja még tud magyarul. Oscar néha felidézett egy-egy édesapjától tanult mondókat, valahogy így: „Eccer volt egy kisz Ben-ce...” (Folyt. köv.)

A hetedik művészet oktatásáról

Filmes órák a Ságváriban

Balázs Béla idézettel kezdődik a középiskolai tanárok számára készült és most megjelent Filmesztétikai olvasókönyv és módszertani útmutató.

„Amíg minden általános művészettörténeti és esztétikai tankönyvnek nem lesz fejezete, amely a filmművészetéről szól, amíg annak nem lesz katedrája és kötelező tanórja a középiskolában, amíg nem tudatosítottuk az ember fejlődésének egyik legfontosabb fordulatát századunkban.”

Nos, a filmművészet oktatása bevonult az iskola falai közé.

„Európa-szerte nem sok ország oktatásiügye vállalhatta eddig ezt a feladatot, olyan ország pedig, amely iskola-rendszere, tantervi anyaga szeres részévé emelhetné oktatását, Magyarországon kívül nincs is, — írja bevezetőben a könyv szerkesztője Bölcsv István.

Az 1965-66-os tanévben

az ország hatvan középiskolájának első osztályaiban kezdtek meg a filmesztétika oktatását. A film sajátos formanyelvének, stílusának, jellegének megtanítása a magyarországi tanárok feladata. Megnéztünk egy „filmes” magyar orát, egyetemünk gyökör iskolájában, a Ságvári Gimnáziumban. Előjáróban Zsadányi Nagy Árpád tájékoztatott az oktatás körülményeiről.

— Ebben a tanévben hat tanítási órán foglalkoztunk filmelméleti kérdésekkel. Tematikánkban szerepel az Elektra, a Ballada a katonáról, a Variációk egy témára és a Film a filmről című film vetítése, illetve megbeszélése. — mondotta.

— Milyen filmelméleti kérdésekről lesz szó az órákon? — Beszélünk a film sajátos formanyelvééről, a képsíkról, a beállításról, a kamera-

táza és a vágás fogalmát. A filmművészet tanításának felhasználásával is elmélyítjük a tanulóknak a tartalom és a forma szoros összhangjáról már eddig tanultakat.

A filmesztétika oktatását fokozatosan bevezetik a II., III. és a IV. osztályokban is. — Az a célunk, hogy négy év után olyan emberek fejessék be a gimnáziumot, akik a filmet nemcsak szerető, hanem értő nézők is lesznek.

S aztán megkezdődött az óra.

Az iskola házi vetítőtermében

újra meglevénedett Klütaimnézstra és Agamemnon sorsánál története, ahogyan az Elektra című filmen is láthattuk. Itt azonban — az elméleti ismeretek megszerzéséhez — elegendő volt a történet előzményeinek bemutatása is. Az egész filmet a tanulók egy héttel korábban már látták.

Iskolafalak között eddig ismeretlen szavak ropködtek a levegőben: superplán, kistotal, nagytal.

— Hol láttuk a filmben premier plánt? — kérdezte a tanár.

— Ott, ahol Klütaimnézstra arcát mutatta a kamera, miközben férjét várja. — válaszolt Szekszárdi Gizi.

— Hol láttuk nagytalát? — Kérdések, válaszok, igen a filmesztétika oktatása megkezdődött a gimnáziumokban. Századunk legnagyobb perspektívájú művészetének oktatása helyet kapott a gimnáziumi tantervben. Jogosan.

Hianyosságok persze akadnak. Tankönyv például még nincs. Az egyetemi reform sem fordított megfelelő gondot a leendő magyarországi tanárok filmesztétikai felkészítésére.

Az első lépések azonban már megtörténtek. És ez sem kevés.

F. I.

ESZMECSERE

Nincsen kiút?

„Nincsen kiút, körül vagyok zárva!
Ez persze lelkiismeret-furdalással jár, ami kezdetben

kényszerített a cselekvésre, hogy kitelgéljön az ember. Ma kezd kielégíteni maga a lelkiismeretfurdalás, mert egyre enyhébb, és csak rajnáltan okoz fájdalmat.

Az egyetemen végképp ellobbantak belőlem az ambíciók.

Hogy miért? Pontosan magam sem tudom. Talán azért, mert nem kötődöm immár sehová. Szüleim távol kerültek tőlem. Lehet, hogy az én bűnöm — biztosan az —, de nem tudom őket igazán szeretni. Nem azért, mert átlag falusi emberek, hanem azért, mert sem érzelmileg, sem gondolatilag nem kötődöm hozzájuk.

Érzelmileg azért nem, mert engem nem érdekelnék az élet úgynevezett valóságos oldalai, a mindennapi kaja, a ruha, meg ezek. Ezek számomra nem is másodlagos, hanem huszadlagos dolgok. Ezeknél sokkal előbbrevaló dolgok is vannak a világon. Pl: egyáltalán hogyan akar élni az ember, hogyan és kikkel? Ebből érthető az is, hogy gondolatilag miért nem kötődöm szüleimhez.

Szűgyenlem ezt, nagyon fáj, de így van.”

(Asperján György)

Öszinte sorok?
— Igen.
— Tudatos önkínzás?
— Egy kicsit.
— Miért, és miért éppen így érez ez a parasztfiatal?
— Valószínűleg oka van rá.
— Mi ez az ok? Nem tudod?

— Nem csak sejtem.
— Hazudsz! Nos?
— Igazad van. Tudom. Eltávolodott — nem, nem is eltávolodott —, elidegenedett szüleitől.

— A divat sűrűjében állok, amikor elolvastam Asperján vallomását, két énem a fenébe leírt módon vitáztam egymással. (Egy kíváncsi kérdés: manapság az a beteg aki nem skizoid típus?) míg végül a vita hevében egyik énem kibőkte a skizofréniánál is felkapottabb szót: elidegenedés.

Ez a fogalmak sorsa. Megünjük eredeti jelentésüket, cserbenhagyják alkotójukat, sőt jól oldalba is rúgják.

De fordítsuk komolyra a szót!

Nem kísérletem megönni a divat torzításait ezt a fogalmat. Ez a tudomány feladata. Mindenesetre elgondolkoztató tény, hogy az elidegenedés — szeretném hangsúlyozni, minden elköpottottsága ellenére ez a kifejezés fejtegeti ki leghűbben a szülő-gyerek, ember-ember közötti

ellentétet — ma, a mi társadalmunkban is ilyen mérvű lehet.

Elidegenedés a szocializmusban

Mit alkothat az ember? Pl: államot, terméket, relációt. Ha ezek közül bármelyik (vagy mindegyik) elszakad alkotójától, sőt szembekerül azzal; elidegenedik tőle.

A munkamegosztás az osztálytársadalom létrejöttének előfeltétele. Szükséges az emberiség fejlődése érdekében, de eredeti funkciójának csak a torzulása valósult meg.

Létrehozta az egyoldalú embert, azaz nemcsak megkötötte az egyéniséget, hanem arra is lehetőséget adott, hogy az egyéniség monopolizálhassa a termelésben elfoglalt helyét, ami pedig döntő az érvényesülés, a több pénz a jobb élet, a műveltség szempontjából.

Ellentét jött létre az egyéniség és a társadalom között, mindenki mindenki ellen harcolt.

Igy van ez a szocializmusban is?

„Nekünk nem olyan kommunista társadalommal van dolgunk, amely a saját alapjain kifejlődött, hanem ellenkezőleg olyannal, amely abékés társadalomban most büjki ki, amely tehát minden tekintetben, gazdaságilag, erkölcsileg, szellemében még magán viseli annak a régi társadalomnak az anyajegyet, mely-

nek méhéből származik.” (Marx-Engels: Válogatott művek II., Szikra 1949, 16. lap.)

Ha figyelembe vesszük Marx idézett megállapítását, (Marx a kommunizmus szót szocializmus értelemben használja), akkor könnyen belátható, hogy az elidegenedés nem a szocializmus specifikus sajátossága, hanem a szocializmusnak, mint átmeneti korszaknak jellemzője, s a megelőző társadalmi rendből átvörkeredő relikvia, amely ugyan bizonyos jelenségek — pl: a személyi kultusz — következtében erősödhet, de hatása visszavonhatóan csökkenő jelentőségű.

Az elidegenedés mindaddig létezik, amíg a társadalom meg nem szünteti a munkamegosztás tőkés formáját, — azaz funkciójának eltorzítását —, s olyan munka-és életkörülményeket nem terem, amelyek következtében az elismélytelenedett ember visszakaphatja egyéniségét.

Ez pedig a szó szoros értelmében vett kommunizmus. De egyelőre még 1965-öt írunk.

Család és szocializmus

Társadalmunk ma már nem antagonisztikus jellegű osztálytársadalom, ebből következik, hogy rendkívül erőteljesen polarizálódott rétegekre, csoportokra. Ennek a társadalomnak a fiataljai különböző eséllyel jönnek az